

«Şümüllü Plânlama» tabiri, sektör plânları halinde şaküli bir şekilde yapılan, plânlamaya karşıt olarak ki, genellikle millî ve makro plândır; çeşitli sektörleri içine alan ufki plânlamayı ifade için kullanılmaktadır.

Özellikle, tarım ve sanayi alanlarını bir arada plânlamak ve iki sektörü bir görüş açısından değerlendirmek, şümüllü plânlamanın kapsamı içine girmektedir. Bu sebeple şümüllü plânlama, sosyal, ekonomik ve fizikî plânlama usullerini ihtiva etmektedir.

Esas olarak, espri olarak, şümüllü plânlama budur.

Sayın senatörler; sizlerin yüksek malûmları olduğu üzere Bakanlığımız 4951 sayılı Kanuna dayanılarak kurulduktan sonra o zamanki Bakan arkadaşım ve Bakanlık teşkilâtı, köye götürülmekte olan hizmetleri zaman ve mekân bakımından koordineli ve şümüllü bir plân içinde birleştirmeyi ve birbirini tamamlayacak şekilde yürütmeyi uygun mütalâa ederek çare aramaya çalışmışlardır.

Bu çarenin ne olacağı ve metodun ne olması lâzımgeldiği hususunda incelemelere ve araştırmalara girişilmiştir. Nihayet bir kısım memleketlerde yürütülmekte olan şümüllü Köysel Alan Plânlamaları incelenmiş ve incelemelerin yapıldığı sırada şümüllü plânlamayı en iyi şekilde uyguladığına kanaat getirilen İsrail Şümüllü Köysel Alan Plânlaması Türkiye için örnek alınmış ve bir kaç ilimizde tatbik edilmesi uygun görülmüştür.

Denemeye geçmeden önce de İsrail Hükümeti ile temasa geçilerek bu konuda işbirliğine girişilmiştir.

Bu işbirliği 15 . 4 . 1963 tarihinde Ankara'da ve 11 . 3 . 1964 tarihinde de İsrail'de imzalanan anlaşmalara istinad ettirilmiştir. Ayrıca 14 . 10 . 1964 tarihli yeni bir anlaşma ile İsrail'e yurdumuzda şümüllü plânlama çalışmalarında görevlendirilecek elemanlardan bir kısmı gönderilmiş, keza İsrail'den de yetkili mütehasıslar bu konuda çalıştırılmak üzere Türkiye'ye gelmişlerdir.

Şümüllü plânlama çalışmalarına bu hazırlık devresinden sonra girişilmiş ve çalışmaların başında İsrail plânlama uzmanlarının tavsiyeleri ile Batı Anadolu'da 3, Doğu - Anadolu'da 3 olmak üzere 6 bölge seçilmiştir. Bilahare Muş

ve sikit merkezi Varto olan deprem hâdisesinden sonra Muş iline de bir grup şümüllü plânlama ekibi gönderilmiştir.

Bu bölgenin yani, seçilmiş bulunan üç bölgeden her birinin il olması fakat çalışmaların ilçe üzerinden yapılması, çalışmalar bittikçe ilin diğer ilçelere geçilmesi fikri benimsenmiştir.

Seçilen bölgelerde ve Türkiyede köy adedinin çokluğu dolayısıyla, bir müddet sonra az kapsamlı tip plânların hazırlanması yoluna gidilmiş, bilâhare de merkezî köy esasına dayanan grup köyler plânlaması şekline geçilmiş ve son olarak Yandere Havza ve Yukarı Havza plânlaması esası kabul edilmiştir. Böylece bu kısa bilgiden sonra şimdi, yüksek müsaadenizle, arkadaşımın sorularını cevaplandırmaya geçiyorum.

1. Bakanlığım Toprak ve İskân İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışan Şümüllü Plânlama gruplarında,

a) Ödemiş, Uşak, Manisa Şümüllü Plânlama grupları Mayıs 1965 tarihinde; Urfa, Diyarbakır, Malatya grupları Temmuz 1965; Muş grubu Ekim 1966 tarihlerinde kurulmuştur.

b) 15 Aralık tarihi itibarıyla 7 ilde çalışmalar devam etmiştir. Bu tarihten sonra Bakanlık görevini deruhte ettiğim tarihten itibaren yapmış olduğum tetkiklere istinaden aldığımız intibaa ve sonuca göre yeni bir sisteme geçmiş bulunmaktayız.

c) Şümüllü plânlama grupları uygulamacı değil, plâncıdır yani daha doğrusu kuruluşunda plâncı olarak bu gruplar teşkil edilmiş ve vazife olarak da kendilerine yalnız plân va zifesi verilmiştir.

d) Şümüllü plânlama grupları tarafından hazırlanan plânlar, ilgili görülen Tarım ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Bakanlığımıza bağlı kuruluşlara gönderilerek tetkik edilmesi, uygun görülenlerin yine uygun görülecek yıl icra programlarına alınması, keza plân çalışmaları hususundaki mütalâalarının bildirilmesi istenmiştir.

Diğer Bakanlıkların, kuruluşların ve dairelerin plânlarının benimsenmiş oldukları iddia edilemez.

Bu arada il valilerinin görüşlerinin de devamı olarak alınmış olduğunu da kaydetmek